

[Erik B. Smith]

færdig, så vil jeg sige, at vores forslag er langt mere ambitiøst. Vi forestiller os faktisk, at man skal have lov til at gøre f.eks. en universitetsuddannelse færdig, altså også en længerevarende uddannelse. Det vil jeg så også gerne sige til hr. Agerschou, for han trak netop vores holdning til 9. og 10. klasse-problematikken frem og sagde, at det ønsker socialdemokratiet jo netop at man skal have ret til, og det kan jeg bekræfte.

Når vi ikke har formuleret det så absolut, som jeg kan forstå at hr. Agerschou har den opfattelse at det burde, så er det, fordi vi ikke ville udelukke, at vi under udvalgsarbejdet kan finde nogle formuleringer med åbenbart urimelige eksempler, hvor man ikke burde kunne henvise til, at man er uddannelsessøgende. Det, vi selv vendte, var nogle ekstreme eksempler, hvor man allerede havde én længerevarende uddannelse og så af en eller anden grund ønskede at gå over i et andet fag. Her burde man så ud fra alle rimelighedsbetragtninger kunne sige: det kan ikke være forklaring nok på, at du ikke lever op til den forsørgerpligt, der følger af ægteskabet. Men det er helt derude, vi er, så det er da ikke usandsynligt, at vi vil kunne finde en fællesnævner for forslaget.

Jeg går ud fra med de mange positive tilkendegivelser, bortset fra fru Aase Olesens fra det radikale venstre, at vi under udvalgsarbejdet kan finde frem til en fælles formulering, sådan at forslaget kan vedtages.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 77:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændring af reglerne om betaling for varig hjemmehjælp).

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 20/11 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Efter det lovforslag, der er fremsat her fra socialdemokratiets side, er det meningen, at varig hjemmehjælp under alle omstændigheder skal være gratis. Da må jeg først lige slå fast, at allerede efter de regler, vi har nu, er hjemmehjælpen jo gratis for alle, der lever på folkepensionsniveau. Så er det da rigtigt, at folk, der har indtægter derudover, betaler for hjemmehjælpen, men der er jo stadig væk den begrænsning på, at de højst kan komme til at betale for seks timer ugentligt efter en betalingsskala, der er afpasset efter den indkomst, de har. Derudover er der jo en mulighed for at nedsætte betalingen i det enkelte tilfælde, hvis det skønnes rimeligt. Derfor må jeg ærlig talt sige, at jeg synes, at vi allerede i dag har en rimelig ordning med hensyn til, hvem der skal betale, og hvor meget de pågældende skal betale.

Så gør forslagsstillerne i bemærkningerne en hel del ud af, at der vil være nogle, der kommer på plejehjem, fordi de skal betale for hjemmehjælpen, og dér må jeg nok sige, at det tror jeg faktisk ikke på. Jeg tror ikke på, at der er nogen, der ønsker at komme på plejehjem, medmindre de har et plejebenhov, som man ikke kan få klaret i hjemmet.

Jeg mener derfor i virkeligheden, at det er, om jeg så må sige, i orden, at de mere velstillede hjemmehjælpsmodtagere afkræves en betaling, også når man netop ser på, at hjemmehjælperne i et ikke uvæsentligt omfang netop beskæftiger sig med serviceopgaver, som mere velaflagte familier må betale sig fra at få udført.

I øvrigt må jeg også oplyse, at den netoudgift, der vil være ved forslagets gennemførelse, vil være betydelig højere end de 100 mill. kr., som forslagsstillerne anslår, så også ud fra en økonomisk betragtning er det jo et gevaldigt forslag, man er kommet med her. Jeg må både ud fra den politiske synsvinkel

[Socialministeren]

og den økonomiske betragtning afvise dette forslag.

Mette Groes (S):

Jeg vil godt sige til socialministeren, at vores forslag er fremsat ud fra praktisk, konkret erfaring med pensionister, og dér viser det sig meget ofte, at det faktisk er vanskeligt for dem at betale for hjemmehjælpen. Det er den ene kategori af pensionister, som vi godt vil hjælpe.

Den anden er dem, som man ikke kan forklare det til, fordi de ikke vil kunne forstå det, men som alligevel godt kan klare at være hjemme, hvis de får en tilstrækkelig hjælp. Det er især dem, vi tænker på, når vi siger, at hvis vi skal spare en plejehjemsplads, så er det en god idé at ofre den udgift, som en gratis varig hjemmehjælp er.

Merete Aarup (KF):

Dette lovforslag, som socialdemokratiet fremsætter om ændrede regler for betaling af varig hjemmehjælp, kan den konservative gruppe ikke støtte. Vi finder betalingen for varig hjemmehjælp rimelig, fordi den beregnes ud fra hjælpsmodtagerens økonomiske forhold. Vi mener, at den ligestilling, der finder sted mellem betaling af hjemmehjælp og betaling for plejehjemsophold, skal opretholdes.

Den ny ældrepolitik vil udskyde indflytning på plejehjem længst muligt, og de fleste mennesker ønsker ikke at overgå til lommepengesamfundet før nødvendigt. Derfor tror vi ikke på, at egen betaling hos de økonomisk bedre stillede vil få de følger, som forslagsstillerne antyder, nemlig at flere vil komme på plejehjem tidligere. Det er kommunerne, der visiterer både til hjemmehjælp og plejehjem, og ude i kommunerne er der godt styr på disse ting. De indtægter, som kommer ind her, anvendes jo i dag til gode sociale formål.

Vi forstår ikke den form for fordelingspolitik, som lovforslaget giver udtryk for, og vi afviser forslaget.

Knud Andersen (V):

I mangel af fru Hanne Severinsen skal jeg meddele venstres holdning til dette forslag.

Det foreliggende lovforslag lyder meget smukt, for hvem kan være imod, at varig

hjemmehjælp skal være gratis? Ved nærmere eftertanke må man sige, at lovforslaget er urealistisk og har karakter af at være fremsat midt i en juletid. Der er jo allerede mulighed for gratis hjemmehjælp, hvis man lever på folkepensionsniveau, og man kan jo også højst komme til at betale for 6 timer ugentligt, og det efter en afpasset betalingsskala, alt efter hvilke økonomiske forhold hjemmehjælpsmodtageren har. At nogen på grund af denne betaling skulle komme på plejehjem, forekommer at være temmelig urealistisk. De fleste kommuner forstår meget godt at vurdere, hvilke hjemmehjælpsbehov den enkelte pensionist har.

Man må desuden påregne, at det beløb, som lovforslaget vil komme til at koste, vil blive betydelig højere end de anslåede 100 mill. kr. Vi må derfor afvise det foreliggende lovforslag.

Tonni Nielsen (SF):

Socialistisk folkeparti kan støtte det foreliggende forslag. Det må være en naturlig ting, hvis målsætningen for ældrepolitikken er: den ældre i eget hjem så længe som muligt – og så vil jeg føje til: så længe, den ældre selv ønsker det – at den varige hjemmehjælp er gratis, og derfor kan vi støtte forslaget.

Til ministerens bemærkninger om, at almindelige pensionister selvfølgelig kan få gratis varig hjemmehjælp, vil jeg gøre den bemærkning, at man dér ikke medtager invalidepensionisterne, hvor det jo helt oplagt er et spørgsmål om plejehjemsanbringelse eller varig hjemmehjælp, og her kan man altså ikke få gratis hjemmehjælp.

Aase Olesen (RV):

Ja, vi må også her melde fra. Det ville jo være udmærket, hvis man kunne gennemføre gratisprincippet her også, og det kan man jo gøre, hvis man ikke skal tage hensyn til økonomien.

Om samspilsproblemerne vil jeg sige, at når vi skal løse dem, vil der altid ske en prioritering inden for en given økonomisk ramme, og det er jo bekendt, at det indgår i aftalen mellem regeringen og os, at der kommer et udspil på det område, det er formentlig lige på trapperne. Men som jeg sagde før, så vil der også her være tale om en prioritering,

[Aase Olesen]

og jeg vil gætte på – men jeg ved det selvfølgelig ikke nu – at der vil være opgaver, som vi må prioritere højere end at give gratis hjemmehjælp til de mennesker, der er i stand til selv at betale noget.

Birgith Mogensen (CD):

I sidste uge var det børnekommissionen, og i denne uge er det ældrerapporten, som forslagsstillerne hælder sig til for at vise deres gode vilje, som jeg i øvrigt ikke betvivler, men som synes lidt urealistisk i dagens Danmark.

Nu foreslås det, at visiteret hjemmehjælp skal være gratis for alle, så at plejehjemsophold kan undgås eller udskydes. Jeg tror nu ikke, at nogen kommer på plejehjem, fordi de ikke har kunnet betale for varig hjemmehjælp og dermed ikke fået den hjælp, de skal have for at forblive i egen bolig.

Vi har de nugældende regler for varig hjemmehjælp, som er gratis for alle, hvis indtægt ikke overstiger folkepensionens grundbeløb med pensionstillæg. Hvis vedkommende har en større socialindkomst, så skal der betales, og det beløb afpasses efter modtagerens økonomiske forhold. Det er efter CDs mening en strømpil for, hvordan vores velfærdssamfund vil udvikle sin hjælp til dem, som virkelig har behov, og de, der kan betale, skal bidrage alt efter indkomst. Der er dog lagt loft over, hvor meget man skal betale for varig hjemmehjælp, nemlig højst for 6 timer pr. uge, og betalingen varierer imellem 3 kr. og 58 kr. pr. time, alt efter socialindkomsten hos modtageren.

CD kan ikke medvirke til, at alle får gratis hjemmehjælp. Det vil skønsmæssigt koste 160 mill. kr., og det er der ikke penge til i disse tider. Vi skal hjælpe dér, hvor behovet er størst, og det princip mener vi ikke skal erstattes af et gratisprincip. CD må altså afvise forslaget.

Tinning (VS):

Dette lovforslag berører jo ikke et område, hvor det er et spørgsmål, om der nu er råd eller ikke råd. Det, det drejer sig om, er jo, hvad der faktisk sker med de nuværende regler for betaling af varig hjemmehjælp. Det, der sker, er jo, at de folk, som af den ene eller den anden grund ikke rigtig har råd, indirekte tvinges til at ansætte en eller anden

slags privat hjælp under den ene eller den anden form, tit og ofte sort i forhold til skattereglerne. Det var måske til at leve med, men hvad der er værre, er jo, at der er problemer med afløsning i sådan en ordning. Når der pludselig optræder sygdom hos den, der burde have hjemmehjælpen og forsøger at klare sig med en slags sort eller privat hjemmehjælp, så kan der blive problemer med at få afløsning.

Der er jo også noget med, at hjemmehjælperne faktisk er uddannet i en række mere basale færdigheder, som ikke altid findes hos de folk, man gør brug af ved privat hjemmehjælp, mere eller mindre sort. Og det er jo det, der er det egentlige problem: tvinger de nuværende regler folk til at gøre brug af mere eller mindre grå, sorte ordninger og halvløsninger og sådan noget? Det gør de nuværende ordninger, og derfor er jeg da glad for at kunne sige, at dette forslag fra socialdemokratiet forekommer mig at være både klart og rigtig fornuftigt og har vores fulde støtte.

Pia Kjærsgaard (FP):

Dette lovforslags intentioner stiller fremskridtspartiet sig umiddelbart velvilligt over for. Fremskridtspartiet ønsker, at der gives ældre og syge mulighed for at blive i deres hjem, så længe det overhovedet er muligt. Vi har på samme måde som inden for sygehusvæsenet, lægehjælp m.v. den klare mening, at det skal være gratis at komme på hospital og blive tilset af en læge. Det har vi sagt før, men vi siger det gerne igen, så der ikke bliver tvivl om det.

Hjemmehjælp er en god ordning, der er udbygget gennem årene, og i flere kommuner har man nu døgnpleje. Det er en stor hjælp for dem, der har hjælp behov, og det sparer udgifter til plejehjem, hospitaler m.v.

Problemet ved dette forslag er for os, at man anslår de samlede udgifter til 100 mill. kr., og mit næste spørgsmål må derfor være: hvor vil socialdemokratiet spare disse penge, for man vil vel ikke forøge statens udgifter med 100 mill. kr.? Som bekendt har vi et gigantisk underskud, som socialdemokratiet har deres store andel i, og det ser ikke ud til, at der bliver ændret nævneværdigt ved det i de kommende år.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne takke ordførerne for socialdemokratiet, SF og VS og vel til dels også for fremskridtspartiet for den positive modtagelse.

Jeg kan ikke lade være med at undre mig, når jeg hører ordførerne fra regeringspartierne først og fremmest komme med betragtninger om, at man står uforstående over for det fordelingspolitiske sigte, der er i forslaget. Socialdemokratiet har fremsat dette forslag, fordi vi mener, at det alt andet lige vil være overordentlig hensigtsmæssigt socialpolitisk, hvis varig hjemmehjælp gøres gratis. Vi mener også, at en række af de virkninger, der er anført af vores politiske ordfører, er rigtige.

Når forslaget kommer nu, hænger det jo sammen med, at socialministeren – ikke den nuværende, men den tidligere socialminister, den nuværende finansminister – bebudede og har bebudet igennem lang tid, at man vil komme med et udspil om samspilsproblemerne. Man kan ikke løse samspilsproblemerne, uden at der er nogle fordelingspolitiske perspektiver i det, der formentlig, som det er blevet påpeget af fru Merete Aarup, har den tunge ende opad. Hvis man vil løse det problem, er man nødt til at give nogle flere penge til indkomstgrupper, der ligger i mellemindkomsterne, måske oven i købet i høje indkomstgrupper. Vi mener, at det er et godt beløb at sætte af til dette samspilsproblem, og det er faktisk den direkte forklaring på, at dette udspil er kommet nu.

Men jeg kan forstå, at der kommer et udspil fra socialministeren om løsning af samspilsproblemet inden for den allernærmeste fremtid. Vi vil meget gerne se på det udspil i sammenhæng med det her. Vi tvivler på, at de fordelingspolitiske perspektiver vil være bedre i det forslag, der vil komme, og socialpolitisk tror vi faktisk heller ikke på det.

Jeg har lyst til at fortælle vedrørende de 100 mill. kr., som er oplyst, at vi selvfølgelig ikke har det nødvendige materiale. Det skal erkendes åbent, vi har ikke de muligheder, som ministeren har for at foretage de økonomiske beregninger. Men vi har altså foretaget dem på baggrund af en vurdering fra en af landets største kommuner og så ganget op med antallet af pensionister i samfundet. Det er da muligt, at det ikke er 100 mill. kr. Det er muligt, det er mindre, men det er også

muligt, at det er større. Nu nævnede ministeren ikke selv noget tal, men jeg synes da, det er noget af det, som vi i udvalgsarbejdet kan gå ind på, og det er klart, at vi under udvalgsarbejdet også vil prøve at tilvejebringe dokumentation for nogle af de ting, der er indgået i debatten.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Det er jo fuldstændig rigtigt, som fru Aase Olesen og hr. Erik B. Smith nu er inde på, at der er ved at blive færdiggjort en betænkning, der drejer sig om en række emner, først og fremmest delpensionen. Et andet element i udvalgets kommissorium var spørgsmålet om samspilsproblemer for pensionister, og det er klart, at det skal vi da se på. Men derfor synes jeg egentlig også, at det er mærkeligt så at begynde at røre ved et enkelt element, som man nu har gjort fra forslagsstillerens side. I realiteten er det den store problematik omkring samspilsproblemer, som vi jo af naturlige grunde har drøftet en række gange i dette ting, og som ingen jo endnu har fundet den helt flotte og fine løsning på, men vi prøver da at se på det igen også på baggrund af det udvalgsarbejde, der nu er ved at være færdigt. Den betænkning skal komme inden længe, og så må vi prøve at se på det, men ikke isoleret i forhold til det specielle problem, som forslagsstillerne har rejst her.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Det er jo heller ikke et specielt problem, som isoleret hives ud af en sammenhæng. Der ligger faktisk et digert værk fra ældrekommissionen, som netop peger på, at dette er et af de allervæsentligste problemer, hvis man vil løse samspilsproblemet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse

mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 39:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne om ydelse af hjælpemidler i form af brilleglas og kontaktlinser.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.
(Fremsat 15/11 84).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Regeringens politik på handicapområdet går jo som bekendt ud på netop at give meget til alvorligt handicappede personer. Derfor skete der jo også det for lidt over et år siden, at der blev foretaget en omprioritering af støtten til de handicappede netop ud fra betragtningen at forbedre støtten til dem, der i dagligdagen er helt afhængige af handicapstøtten, og til gengæld blev der gennemført en vis stramning på de områder, der ikke berører vidtgående handicap.

Grunden til, at jeg nævner det, er, at det forslag fra socialdemokratiet, der nu er til behandling, jo omhandler et element i den handicappakke, der blev vedtaget for et års tid siden. Derfor synes jeg, at jeg ganske kort vil nævne de elementer, der indgik, for der var faktisk en linje i det, og der var også en økonomisk sammenhæng i det.

Man fjernede den meget kritiserede regel om betaling for hjælpemidler efter socialindkomst. Hjælpemidler til personer med vidtgående handicap blev altså igen gjort gratis. Man fik også forbedret reglerne om køb af invalidebiler. Til gengæld blev der så indført en vis beløbsgrænse med hensyn til hjælp til forældre med hjemmeboende handicappede børn, og der blev så skaffet dækning for nogle af disse ting ved at foretage visse administrative omlægninger.

En af omlægningerne var, at man begrænsede adgangen til kontaktlinser. Det vil altså sige, at det var en omlægning, der blev foretaget administrativt i henhold til en bemyndigelsesbestemmelse i bilstandsloven.

Man hvad var baggrunden for det? Forslagsstillerne siger i bemærkningerne, at der kun var tale om økonomi, men der var faktisk en baggrund for det, for indtil den 1. januar 1984 bevilgede man brilleglas og kontaktlinser efter enslydende indikationer. Kommunerne havde imidlertid meget svært ved at administrere dette område, fordi de syntes, de havde svært ved – og det er der vel ikke noget at sige til – at foretage en realistisk vurdering af øjenlægenes og optikerens indstilling. Det var en generel opfattelse i kommunerne, at eksperternes vurdering af væsentlighedskrav, om jeg så må sige, ikke var i overensstemmelse med de forudsætninger, der lå til grund for de regler, der gjaldt dengang, og en statistisk undersøgelse viste også, at udgifterne til kontaktlinser oversteg udgifterne til briller, og at man altså ikke brugte det, der var udgangspunktet i cirkulæret.

Så blev der udfærdiget en ny hjælpemiddelbekendtgørelse, og det skete også i samarbejde med statens sagkundskab på området og statens øjenklinik, og der blev her foretaget en opdeling af betingelserne for bevilling af brilleglas og kontaktlinser. Efter disse regler er det blevet sådan, at nærsynede kun kan modtage støtte til anskaffelse af briller, dog med nogle undtagelser for børn og unge, og gennem den besparelse, der er opstået derved, er der sket en forbedring for personer, der har et særligt behov for synshjælpemidler. Det drejer sig især om de stærøperede, overvejende ældre mennesker, der nu både kan få støtte til briller og kontaktlinser. Derved har man kunnet imødekomme et ønske fra såvel invalideorganisationer og øjenlæger som kommuner.

Der er altså ikke tale om, at der kun har været anlagt økonomiske betragtninger, for i dette samarbejde med statens øjenklinik er netop også indgået de beskrivelser, der er baggrunden for, at der også er en optisk forskel. Man kan altså ikke direkte sammenligne de to grupper.

Fra øjenlægeside siges det videre, at brilleglas og brillestel i dag er udviklet til en sådan standard, at de både kosmetisk og optisk er tilfredsstillende både ved høje grader af nærsynethed og langsynethed. Der er også på et tidligere tidspunkt stillet spørgsmål fra socialudvalget om dette spørgsmål, men det er klart, at hvis man ønsker det, vil jeg da